

D. NAGY FRUZZSINA

Vissza a gyökerekhez – Beszámoló a XXV. Országos Neveléstudományi Konferenciáról

<https://doi.org/10.71157/upsz.2026.01-02.11>

2025-ben – november 13. és 15. között – a Szegedi Tudományegyetem adott otthont az Országos Neveléstudományi Konferenciának – immár harmadik alkalommal. A konferenciasorozat elindítása maga is Szegedhez kötődik, hiszen az MTA Pedagógiai Bizottsága keretein belül Csapó Benő kezdeményezésére és az ő elnöklésével indult el 2001-ben. Az esemény az első nyolc évben Budapesten, az MTA székházában került megrendezésre, majd 2009-ben vándorkonferenciává vált. Azóta is töretlen lendülettel szerveződik az egyetemi városokban, 2025-ben már negyedszázados fennállását számlálva.

2016 és 2021 után tehát ismét a Szegedi Tudományegyetemé volt a megtiszteltetés, hogy helyszínül szolgáljon e rendezvénynek, mely elindítása óta Magyarország legrangosabb konferenciájává vált a neveléstudomány területén.

„Neveléstudomány tegnap és ma – a jövő kihívásai” – ezen mottóval várták a szervezők a tudományos beszámolókat. A konferenciafelhívás arra buzdította a kutatókat, hogy az elmúlt két és fél évtized tanulságai alapján tekintsenek a jövőbe, a neveléstudományi kutatásokat és eredményeiket mint oktatást facilitáló eszközöket alkalmazva. A rendezvényre mintegy 800 regisztráció érkezett. A 33 szimpózium, 64 tematikus szekció és 3 poszterszekció a Juhász Gyula Pedagógusképző

Kar épületében zajlott tíz időszámban, és sávonként akár tizenegy párhuzamos szekcióban. A feszített tempójú programban több mint 500 előadás valósult meg. A konferencia nemzetközi népszerűségét és relevanciáját jelzi, hogy 12 szekcióban angol nyelven zajlottak az előadások.

Az elhangzott előadások több oktatási szintet és színteret lefedtek. Számos szakterület oktatásának és kutatásának kérdései merültek fel a mozgás- és sporttudományoktól kezdve a zenei nevelésen át az anyanyelvi és idegen nyelvi fejlesztési lehetősége-

ig. Népszerű és aktuális kutatási témaként szerepeltek a tanulók és a pedagógusok mentális egészsége, jólléte és a kiegészítés; melyek nem kiegészítő témaként jelentek meg, hanem a tanuló teljesítményről és sikerességről szóló diskurzus középpontjában álltak.

A digitalizáció, robotika és mesterséges intelligencia térnyerését mutatja, hogy négy tematikus szekció és egy szimpózium kifejezetten az oktatásban és kutatásban betöltött szerepüket helyezte a középpontba; emellett a témák a poszterszekciókban is megjelentek. A kutatások arra keresik a választ, hogyan lehet a technológiai változásokat a tanulás minőségének, az autonómiának és a kritikai gondolkodásnak a szolgálatába állítani. A mesterséges intelligencia tanulást támogató, tanulászervezési eszközként való

az autonómia és kritikai gondolkodás szolgálatába állítani

alkalmazásának lehetőségei mellett az etikai dilemmák is megjelentek.

A konferencia kezdőnapja két szekcióval indult, majd a délután folyamán került sor az ünnepélyes megnyitóra az SZTE főépületének Dísztermében. A megnyitón Racs-mány Mihály, az SZTE Bölcsész- és Társadalomtudományi Karának dékánja, valamint Józsa Krisztián, a konferencia elnöke mondott beszédet. Ezt követően a magyar származású Suzanne Hidi, nemzetközileg elismert motivációkutató, a Torontói Egyetem professzora tartott előadást a tanulói motivációról, a tanulók érdeklődéséről és a jutalmazás szerepéről. A professzor asszony nem először látogatott Szegedre, a tavalyi év folyamán a jutalmazás és versengés témakörébe illeszkedő előadást tartott Fülöp Márta professzor asszonnyal együttműködve. A motiválás lehetőségeit illetően a résztvevők nemcsak elméleti megközelítésekkel, hanem gyakorlati példákkal és ötletekkel is megismerkedhettek két

opcionális program keretein belül. A Motiváció Közösségi Térben a tanárképzésben alkalmazható oktatási segédeszközöket tekinthettek meg, míg a Szegedi Motiváció Tanodában a tanoda munkájába nyertek bepillantást.

A színházkedvelők a délután folyamán egy egészen egyedi és megismételhetetlen élményben részesülhettek. A Reök-palotában egy felolvasószínházi előadáson vehettek részt, mellyel a Szegedi Tudományegyetem és a Szegedi Nemzeti Színház Klebelsberg Kuno születésének 150. évfordulójára emlékezett. Az előadás szöveggönyve az SZTE Kulturális Irodájának drámapályázatán nyerte el az első díjat. A „Magyarul álmodni” című pályamunka Csíkós Csaba, az

SZTE BTK Neveléstudományi Intézetének vezetője tollából származik, és a Szegedi Nemzeti Színház drámatagozatának színészei elevenítették meg a Reök-palota kiállítótermében.

Ahogy az esti koncertet köszöntővel bevezető Molnár Gyöngyvér, az SZTE Neveléstudományi Doktori Iskolájának vezetője is fogalmazott: a szervezők e programválasztása nemcsak érdekes, hanem a kutatások alapján kifejezetten előnyös is, hiszen a zenéhez kötődő élmények sokkal mélyebben megmaradnak. Az est műsora ennek jegyében, tudatosan felépített koncepció mentén ívelt végig a zenetörténeten: a barokktól a romantikán át a 20. századi darabokig terjedt, egyszerre kínálva történeti áttekintést és sokszínűséget. Johann Sebastian Bach és Bartók Béla művei mel-

lett kortárs szerzők – Klebiczky György és Tóth Péter – darabjai is megszólaltak, az estet pedig a *Hegedűs a háztetőn* részlete zárta. A műveket

közérthető kommentárokkal segítette a művek befogadását

különböző hangszer-összeállításokban – cselló–zongora, rézfúvós kamaracsoport, klarinét–zongora, fuvola–zongora formációban, valamint énekes előadásban – hallhatták a résztvevők. A fellépők között egyetemi oktatók, hallgatók és meghívott művészek egyaránt szerepeltek. A koncert házigazdája Szabó Norbert, a MATE Neveléstudományi Intézet adjunktusa volt, aki nemcsak felkonferálta az előadókat, hanem rövid, közérthető kommentárokkal segítette a művek befogadását, és az egyes darabok közötti ívet is érzékeltette. A zenei program így nem egymástól független számok sorozataként, hanem koherens, élményszerű egészként zárta le a konferencia első napját.

A konferencia második napján négy időszámban zajlottak a szekciók. A délutáni folyamán az SZTE József Attila Tanulmányi és Információs Központjában került sor a második plenáris előadásra. Zsolnai Anikó, az MTA Pedagógiai Tudományos Bizottságának elnökének ünnepélyes köszöntését követően Karikó Katalin, a Pennsylvániai Egyetem kutatója lépett a színpadra. A Nobel-díjas kutatóbiológus előadása már az első perctől magával ragadta a hallgatóságot. Előadásában természetes könnyedséggel

ötvözte a tudomány iránti mély alázatot, az emberi közvetlenséget és a finom humort, és mindez inspirációként hatott a közön-

ségre. Az előadó bemutatta saját életútját, amely során nehézségekkel teli, olykor kilátástalannak tűnő, majd sikeres időszakok váltakoztak, és vezettek végül a legrangosabb tudományos elismerésig. Az előadásból kiderült: a kihívások leküzdésében kitarása és eltökéltsége segítette. Karikó Katalin külön kitért azokra a pedagógusokra és kollégákra is, akik lelkesítették és támogatták, akiknek szerepe későbbi tudományos eredményeiben is érezhető.

A nap zárásaként az ikonikus Hungi Vigadóban csatlakozhattak a résztvevők egy zene-táncos esthez. Csíkos Csaba köszöntője után kezdetét vette a vacsora, a kötetlen szakmai beszélgetések, valamint a tánc. A hangulatról élőzene és egy selfiebox gondoskodott, mellyel a megörökített pillanatok marandóvá válhattak.

Az utolsó konferencianapon a jelenlévők három szekcióban hallgathattak meg előadásokat. A záró szekciók is jól tükrözték azt a tematikai gazdagságot, amely az egész konferenciát jellemezte: az inkluzív nevelés és az esélyegyenlőség kérdéseitől kezdve a

tanulói jóllét és motiváció empirikus vizsgálatán át egészen a mesterséges intelligencia oktatási alkalmazásának pedagógiai és etikai dilemmáig széles spektrumon mozogtak a bemutatott kutatások. Több előadás foglalkozott az óvoda-iskola átmenet kritikusa pontjaival, a korai tanulási szokások jelentőségével, valamint azzal, miként alakítják az intézményi és társadalmi tényezők a tanulói pályafutást.

A 2025-ös, jubileumi alkalom záróünnepség keretében került lezárásra. Józsa

Krisztián ünnepi gondolatait követően átadta a konferencia stafétabotját a 2026. évi konferencia elnökének, Szűts Zoltán-

nak. A prominens konferenciasorozat tehát jövőre Eger városába költözik, ahol legutóbb 2013-ban rendezték meg az Országos Neveléstudományi Konferenciát.

Az események hivatalos zárását követően az érdeklődők egy kiegészítő programon is részt vehettek az MTA Szegedi Akadémiai Bizottság székházában, mely során Pléh Csaba „Merre tovább, bölcsészet?” címmel beszélgetett Kenesei Istvánnal és Racsmány Mihállal. A professzor urat a délelőtti folyamán az Egyetem Napja ünnepségsorozat keretein belül avatták az SZTE díszdoktorává. Pléh Csaba pszichológus- és nyelvészprofesszort, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagját a Nyelvtudományi Doktori Iskola, az Irodalom- és Kultúratudományi Doktori Iskola és a Neveléstudományi Doktori Iskola közösen terjesztette fel a címre. A délutáni eseményen ezen alkalomból informális környezetben köszöntötték kollégái.

A konferencia résztvevői a tartalmas előadások és nívós kiegészítő programok mellett a természettudományoknak is hódolhattak egy, a konferencia ideje alatt végig

„Merre tovább, bölcsészet?”

látogatható programon. Ugyanis a szekciókat befogadó JGYPK épülete ad otthont az Interaktív Természetismereti Tudástárnak, a Szegedi Tudományegyetem kiemelkedő természettudományi gyűjteményének – s a szekciókkal párhuzamosan itt zajlottak magyar és angol nyelven a Tudástárat bejáró tárlatvezetések. A csatlakozók ismeretterjesztő feladatlapok helyes megoldásával ajándékot nyerhettek.

A konferencia gazdag, sokszínű tudományos diskurzust hozott. Az előadások alapján egyértelművé vált, hogy a neveléstudomány jelenlegi fókuszában a tanulás komplex értelmezése áll: *a tudás nem pusztán mérhető teljesítmény, hanem társas, érzelmi és intézményi kontextusba ágyazott folyamat.* A jubileumi alkalom így nemcsak visszatekintésre adott lehetőséget, hanem olyan jövőbeli irányokat is felvillantott, amelyek az empirikus megalapozottságot, a társadalmi felelősséget és az emberközpontú szemléletet egyaránt célba veszik. Mindez nem valósulhatott volna meg a szervező kollégák és az önkéntesek elkötelezett, háttérben végzett munkája nélkül, akiket ezúton is köszönet illet a konferencia gördülékeny lebonyolításáért.

Előadóként és a lebonyolítást segítő szervezői csapat tagjaként magam is részese lehettem a konferenciának, ugyanakkor – akárcsak a résztvevők többsége – a közel öt-száz előadásnak csupán töredékét volt lehetőségem meghallgatni. Ami azonban a szekciók között, a folyosókon és a kávészünetekben kirajzolódott, talán éppoly fontos, mint az előadások diáin megjelenő eredmények. A formális program kiegészítéseként ezekben az informális beszélgetésekben váltak élővé a kutatási kérdések,

ütköztek nézőpontok, illetve születtek együttműködések és új ötletek.

A bemutatott kutatások jelentős része kifejezetten intervenciós és fejlesztő jellegű volt: mérőeszköz-fejlesztések, tanulást támogató programok, intézményi innovációk és adaptációk kerültek bemutatásra. Ami azonban talán még fontosabb: a kutatók munkáját nem öncélúság, hanem erős gyakorlati motiváció jellemezte. Az előadások

nem elégszik meg a „keserű gyökerek” metaforájával

és a beszélgetések egyaránt azt mutatták, hogy az eredmények integrálása az oktatás különböző szintjeibe és színtereibe nem utólagos cél, hanem

a kutatási folyamat kiindulópontja. Ez a szakmai elkötelezettség és a közös gondolkodásra való nyitottság adta a konferencia valódi erejét.

A Juhász Gyula Pedagógusképző Kar épületébe belépve az alábbi felirat fogadja a látogatókat: „A tudás gyökerei keserűek, de a gyümölcssei édesek.” E gondolat jól megragadja a neveléstudomány hagyományos kihívásait, ugyanakkor – ahogyan a konferencia előadásából is kiolvasható – csak részben tükrözi a ma zajló kutatói diskurzust. A 21. századi pedagógiai gondolkodás nem elégszik meg a „keserű gyökerek” metaforájával, hanem arra is rámutat, hogy maga a tanulás élvezetes, motiváló és építő tapasztalat is lehet.

A XXV. Országos Neveléstudományi Konferencia absztraktkötete már olvasható: Józsa Krisztián és Habók Anita (szerk., 2025): *XXV. Országos Neveléstudományi Konferencia / 25th Conference on Educational Sciences. Absztraktkötet.* Szeged. Letöltés: <https://edu.u-szeged.hu/onk2025/index.php?pid=program/kotet>